

Barlangtani Intézet
D-1968-11.
* Könyvtára *

Ób. Szeszgyár Kinizsi S.K. barlang-
kutató csop. 1968. évi jelentése

Az idei évben egyesületünk tovább folytatta a már korábban megkezdett munkákat.

Egyik legnagyobb szabású munkánk a VITUKI megbízásából végzett karsztvizszivárgási észlelések. Már több éve végezzük rendszeresen a megfigyeléseket. A kezdeti mérőhengereket felváltották a korszerű cseppegésmérő készülékek. Jelenleg hat berendezés van üzemben. A cseppegésmérők távregisztrálóhoz kapcsolódnak, amely a Pálvölgyi barlang irodájában nyert elhelyezést. Két készülékünk a Harcsaszáju barlangban van, négy

1. ábra Cseppegésmérő műszer a Harcsaszáju bg.-ban
I. mérőhely az Emeleti ágban

pedig a Pálvölgyi barlangban / a Keresztfolyosónál 2. ábra, a Kőhidteremben 3., 4. ábra, a Színházteremben 5. ábra / . Az elmúlt években három cseppegésmérő típusát építettük meg. A megszerkesztéshez igen sok hasznos tanácsot kaptunk a jósvafői kutatóállomástól. Az első, a legrégebbi típus a nyitott higanyos csészés megoldás. Még jól működik ez a típus bár állandó karbantartást igényel, ugyanis a nyílt higanyfelszínre időnként víz kondenzál. A víz eltávolítása után mindig kifogástalannal működik. Időközönként a mechanikus részeket is megvizsgáljuk és megjavítjuk. A másik két berendezéstípus sok

kal igénytelenebb és megbízhatóbb. Az elsőnél az elektronos impulzust a higanyba /osztott csészécskében van/ fordított V alakban belemerülő drót hozta létre /a két higanyréss között feszültségkülönbség van, amit kintről kábelen kap/. A második változatnál a higany üvegcsőbe lett beforrasva két elektroda társaságában. Amint elbillen a mérleg a nyugalmi helyzetéből, az elfolyó Hg zárja az áramkört. A legújabb konstrukciónál kis relével és egy permanens mágnissel oldottuk meg a kapcsoló rendszert /lásd a mellékletet/. Az összes mérőberendezés gyegeárammal működik, reduktora a számlálószekrénybe van beépítve / 6. ábra/.

Új észlelőhelyet is rendeztünk be ebben az évben. A Pálvölgyi kőfejtő alsó szintjén a VITUKI karsztvízszint észlelésmélyfúrást végeztetett. Az élő karsztvizet 150,30m mélységben érték el. 1968. október 19-én szeltek fel a mérőberendezést /7.-8. ábrák/.

Az adatok feldolgozása a Vituki-ban készül, és publikálása csak hosszabb észlelési periódus után várható.

Barlangkutató csoportunknál a téma részortfelelőse Palánkai János.

A régebbi barlangkutató kiadványok tanulmányozása arra inspirálta csoportunkat, hogy megpróbáljuk újra feltárni a szintén a Pálvölgyi kőfejtőben lévő, de már-már a feledésbe vevő Jordán-barlangot. A leírásokból feltételezhető helyen az ut felett megbontattuk a lejtőtörmelékét. Az ut alá beforduló szűk hasadékot találtunk. Mivel az ut maga is feltöltés, ezért alatta kezdtük meg a bontást, amit siker koronázott 1968. április 21-én. Kibontottunk egy igen szűk, kanyargós járatot, ami a mélybe vezet. Az ujonnan feltárt üreg hosszát 60-80 m-re becsülték többen a gárdából, és mélységét mintegy 50 m-re tartják. Jellege megegyezik a Pálvölgyi barlangéval.

Schönviszky László kartársunk volt szives a barlang irodalmi adatai után buvárkodni. Nagy meglepetéssel vettük tudtul, hogy nem a Jordán-barlanggal van dolgunk, hanem a Pannóniások által Hideglyukra keresztelt barlangba jutottunk be. Manapság a Pálvölgyi kőfejtő Ny-i végében az északi falon nyíló barlangot ismerjük Hideglyuk néven.

/ Megjegyzésként említhető, hogy a mostani Hideglyuk eredeti neve Jégbarlang volt, egy benne található hófehér, azóta már elpusztult cseppkőképződmény után. /

Az általunk újra feltárt barlangban megtalálták Bekgy Imre Gábor felirását, ezért javasoljuk, hogy a nomenklaturából származó zavaroknak elejét vegyük a barlangot a köztudatban mint BEKEY-barlang vigyük át, méltó emléket állítva kutató elődünknek. *Első bejárók: Bubán István, Tölgyesi György.*

A barlangot Palánkai János vezetésével ifjú barlangászaink bontották ki, Ráduly Gyula, Kovács István, Eggenhoffer Péter. Bővebb publikációt majd a barlang felmérése és alapos átkutatása után adunk a megfelelő szakbizottságoknak. /9.-10. ábra/

Ebben az évben is folytattuk a barlangfelméréseket. Ezen a téren kettős tevékenységet folytattunk, egyrészt továbbfejleszteni igyekeztünk fotogrammetriai módszereinket, mint arról már az 1967.-es jelentésben beszámoltunk. A jelenlegi kísérleteink szorosan összefüggenek másik nagy munkánkkal, a Pálvölgyi barlang újrafelmérésével. A felvételek helyéül a Lóczy termet, az Alsólépcsősor folyosót, és a Kőhidtermet szemeltük ki. / 11.-13. ábrák /. Jól alkalmazható módszernek bizonyult, majnem minden esetben a kétképes módszer. Egyes markáns folyosó profilnál az egyképes fotogrammetria is szóba jöhet. Igen hasznos lenne egy Tóth-Mauchá féle kollimátort építeni, mert a fentemlitett módszerekkel kombinálva kitűnő eredményeket lehetne a szelvényezés területén elérni.

Mint említettük újra elkészül a Pálvölgyi barlang térképe. Három dimenzióban fogja az üregrendszt ábrázolni, és érdekessége az lesz, hogy be lesz kapcsolva az alapponthálózat az országos geodéziai koordináta-rendszerbe. Jelenleg az alapponthálózat kiépítése és lemérése folyik. Ez év végéig szeretnénk befejezni a kiépített részek komplett felmérését és a jövő év első negyedében az egész felmérést, térképszerkesztést.

A munkát a Budapesti Műsz. Egyetem geodéta hallgatói és egyesületünk tagjai végzik Vukov Péter vezetésével. /14.-15. ábrák/

A térképezési szakbizottság munkájából is kivette barlangkutató csoportunk a részét. Végre elkészült a Postojnában elfogadott nemzetközi barlangtérképészeti jelkulcs magyar fordítása és minden érdeklődő számára rövidesen, még 1968.-ban hozzáférhető lesz.

Az MKBT és a Vörös Kereszt által szervezett barlangi Mentőszolgálatból is kivesszük a részünket. Az 1968. évben két sikeres mentésben vettünk részt és ott voltak tagjaink a klastrompusztai BMSz gyakorlaton is, amelyet a rendőrség életvédelmi csoportja is megtekintett.

Március 16.-án éjjeli Eggenhoffer Péter, Mátyus Károly, Palánkai János, Tölgyesi György a Mátyáshegyi barlangból nyolc diákot mentett ki, akik már több napja a barlangban ültek. / Az ajtó akkoriban fel volt törve, amelyet azóta a Vörös Meteor barlangosai biztonságosan lezártak. /

A második mentésre alig egy hét múlva, március 24.-én került sor, amikor is a Ferenchegyi barlangból hoztuk ki eltévedt vándorokat. A mentés meglehetősen sokáig elhúzódott, mert a bentrekedtek állandó mozgásukkal megtalálásukat megnehezítették. A mentés első brigádjában a Vörös Meteor és a Kinissi barlangosai vettek részt: Eggenhoffer, Mátyus, Palánkai, Ránky, Révész Sándor Gy., Szenthe, Vukov.

Mint minden évben az idén is turáztunk a környék barlangjaiban. Az érdeklődőknek lehetővé tettük a Szemlőhegyi barlang meglátogatását, és számos alkalommal más kutatócsoporttal együttesen turáztunk, fényképeztünk ott. A barlangot minden hó első vasárnapján nyitjuk meg ezen túl is kutató társaknak és a szűkebb közönségnek.

A barlangkutatók idei egyik legnagyobb megmozdulásán, a Vass Imre Kutatóállomás 10. éves jubileumi ünnepein Jósvafőn csoportunkat négy tagja képviselte. Az igen érdekes szakelőadások és esti diavetítések után éjszakai barlangturákon lehetett résztvenni, illetve másnap /ápr. 27.-én/ a környék érdekes karsztjelenségeihez vezettek turákat. Sok személyes eszmecsere a külföldi kollégákkal még kellemesebbé

tette ezt a remekül sikerült találkozót. A szervezők minden dícséretet megérdemelnek. / 16.-18. ábrák / Kutatócsoportunkat Mátyus Károly, Palánkai János és Vukov Péter képviselte.

A III. kerületi Természetbarát Szövetséggel összefogva november elejéig két sikeres barlangturát szerveztünk. Az egyiket a Ferenchegyi barlangban ejtettük meg, a másikat a dorogi Kadic Ottokár barlangkutatói segítségével a Sátorkőpusztai barlangban bonyolítottuk le. A III. kerületi Természetbarát Szövetség barlangbizottságának turái ezzel ki is merültek, de remélhető, hogy még a téli hónapok alatt sikerül a minősítésért harcoló turisták körében néhány környékbeli barlangot népszerűsíteni. A barlangbizottság a kerületben működő két barlangkutató csoport munkáit illetve tura-programjait több-kevesebb össze tudta hangolni, és létre tudott hozni egy ifjú barlangosok által látogatott klubbot, ahol diáeste- ket és szakmai vitákat folytattunk. A nyári szezonban ideiglenesen szüneteltek az összejövetelek, de az őszre sikerült ismét össze- jönnünk. Laufer Ferenc kartársunk jóvoltából a Timár utcai ált. iskola uttörőházában minden hétfőn összejöhetünk. Nagyszerű dia- vetítéseket szoktunk rendezni, amelyeket a tanulóifjúság is szive- sen látogat. Ennek az az előnye, hogy az utánpótlás rendszeressé és főleg bizonyos mértékig szervezetté is tehető. Az ilyen jelle- gü összejöveteleinken némi elméleti ismerettel is felkészítjük a lelkesedő fiatalokat.

A természetbarátok nagy megmozdulásain mindig ott vannak fel- szini turistáinkkal karöltve barlangkutatóink is. A Vörös Kői Em- lékturán 23-an, a nov. 7.-iki Pilisnyergyi Emlékturán 27-en képvi- seltük egyesületünk színeit.

Barlangkutató csoportunk életének igen kedves és megható színfoltja volt Mátyus Károly tagtársunk esküvője, amelyet a Szemlőhegyi barlang Óriás-folyosójában tartott. A mintegy 100 fős vendégseregben ott voltak egyesületünk és az MKBT vezetői is. A technikai lebonyolításhoz /világítás beszerelés, lebotás/ a kutatócsoport fiataljai nyújtottak nagy segítséget, különösen kiemelhető Végh Margit és Kovács István.

A Vörös Meteor barlangkutató szakosztályával közösen láttunk vendégül nyolc csehszlovákiai barlangászt. Szállásuk a mátyáshegyi kutató-öltözőházunkban volt. Innét tették túráikat a budai barlangokba. A szemlőhegyi Kadíc Ottokár barlangba Ráduly Gyula tagtársunk kalauzolta őket.

Barlangkutató csoportunk vezetője a Szovjetunióban volt meghívással tanulmányuton. Kárpátaljai területen járt, és a Beregovoi / Beregszász / járási sporttanács felkérésére nagyszerű előadást tartott a magyar barlangokról és barlangkutatásról. Ezalkalomból emlékklevéllel tüntették ki. A tanulmányut szeptember 14.-október 16.-ig tartott.

Tegyük némi visszapillantást az 1968-as évre a számok tükrében. Barlangkutató csoportunk aktív, állandóan működő törzsgárdája sojnos hat-hét tagra olvadt. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a többiek teljesen passzívok, de csak e néhány ember ténykedik rendszeresen. Ez az emberanyagban való ideiglenes visszaesés késleltet bizonyos munkák elvégzését, hátráltatja a feltáró kutatást, de egyben ösztönöz is arra bennünket, hogy a kevesebb emberrel megoldható kvalifikáltabb kutató munka felé forduljunk. Még így is az idei megmozdulásainkon 210 fő vett részt, ami 1260 órás földalatti összteljesítménynek felel meg, átlagosan hat órás lenttartózkodást számolva fejenként. Az adatok november 6.-ig bezáruló időszakot tartalmazzák.

Budapest, 1968. nov. 6.

Összeállította: Vukov Péter

Fényképek: Lásár József
Vukov Péter